

СВЕТЛИНА

Градска библиотека "Браќа Миладиновци", Скопје
Културно информативен центар на Република Бугарија во Скопје

СВЕТЛИНА

избор на документи од Бугарските масонски архиви,
со посебен акцент на македонските дејци и револуционери

мај, 2009

Да се истражува за Масоните одсекогаш и за секого е голем предизвик. Генерално за ова вековно братство малку се знае во Македонија. И ако се знае, тоа е производ на материјали кои преку сретствата за масовно информирање дозволуваат да се протнат секакви шпекулации, полуистини или пак намерни искривувања.

Јас пред 2 години дојдов до една публикација на државниот архив на Бугарија за масонството во Бугарија. При детално разгледување открив дека во оваа публикација се содржи дел кој е посветен на масоните кои биле македонски револуционери или пак учесници во борбите на територијата на Македонија, како и во востанијата. Тоа многу ме заинтригира, затоа што досега не сум наишол на поконкретни докази или документи за инволвираност или пак членство во масонските ложи на македонските револуционери.

Затоа се зафатив со истражување заедно со Спас Ташев, мојот пријател кој се заангажира да можеме да ги добиеме документите кои што се наоѓаат во споменатата публикација, на увид. Беше тоа долготраен процес да се прегледаат документите и да се селектираат, за да се специјализира и фокусира интересот токму на македонските револуционери кои биле масони.

Меѓутоа ние добивме големо мноштво на документи кои што се занимаваат и со внатрешниот живот на ложата, процесот на иницијација, повици за поактивно учество во работата на ложите до одредени членови, декларации за значењето на слободното ѕидарство, устав и скица на ложата, како и симболи, записници од состаноци... Сметавме дека ова на заинтересираната јавност може да и даде увид во работите и да придонесе за подобро разбирање на истите. Бидејќи станува збор за презентирање на документи во вид на изложба каква што досега немало во Македонија сметаме дека ќе го задржиме интересот на јавноста, но и ќе придонесеме за натаможни истражувања на оваа и слични теми.

Филип Петровски
Директор на Градска библиотека – Браќа Миладиновци.

Doing a research for the Masons has always been a challenge to everyone. Very little is known in Macedonia about this fraternity which has existed for centuries. For those who do know about it, they know about different kinds of materials which by using the mass media allow all kinds of speculations, half-truths or deliberate distortions of the truth to occur.

Two years ago I came across a publication for the Masons in the State Archive of Bulgaria. Conducting a thorough research I discovered that this publication contains a part dedicated to the masons who were Macedonian revolutionaries or took part in the fighting on the territory of Macedonia, as well as the uprisings. I was very much intrigued by this, because by now I have not come across specific evidence or documents for the involvement of the Masonic order or Macedonian revolutionaries being members of the Masonic order itself.

Therefore I decided to do a research with a friend of mine, Spas Tasev, who made efforts that we get the documents which are in the abovementioned publication, to be investigated. It was a very long process to go through these documents and select those where our interest can be specifically focused on the Masons who were Macedonian revolutionaries.

However, we were able to get a large number of documents centering on the insider life of the Masonic order, the process of initialization, calls for a more active participation in the Order made to specific members, declarations for the meaning of the free Masonry, the constitution and outline of the Order as well as symbols and minutes of meetings. We believe that all of these will provide a great insight and better understanding to those interested in the Order. We would like to present these documents in an exhibition, such as has never been held before in Macedonia. We believe that we will attract and keep the public interest, but we will also contribute for further research to be done on this topic as well as similar ones.

Filip Petrovski, M.Sci in international politics
Director of the City Library, Brakja Miladinovci

Към читателите

За първи път се сблъсках с масонството когато преглеждах някои документи от архива на моя пралядо Михал Учкунув – старши митнически инспектор на някогашната българо-турска граница преди Балканската война. В това си качество той е имал близки контакти с функционерите на македонската революционна организация, оказвал им е съдействие при тяхната дейност. За моя изненада една голяма част от лицата, с които е контактувал, се оказаха масони. Сред тях са Андрей Ляпчев от Ресен - по-късно станал български Министър-председател, Димитър Ризов от Битоля – журналист и дипломат, автор на първата етнография на Македония, написана на френски език, Наум Тюфекчиев от Ресен - търговец и доставчик на оръжие за четите на ВМОРО, Васил Златарски – изтъкнат български професор, който в младежките си години е бил съпричастен към македонското дело и др. Тези факти провокираха в мен интереса към едно по-задълбочено изследване на масонството, на неговата философия, символика и практика.

Дълго време масонството е било обвито с мистика и тайнственост за широките кръгове от обществото. Но в променящия се глобален свят, в епохата, когато се рушат догмите и акцентът се поставя върху човешката личност и морал, няма как да не се промени и масонството. В една или друга степен то става все по-отворено към света и неговите проблеми, развива активна дейност, завладява нови пространства, каквото е виртуалното.

Настоящата изложба има за цел не само да отговори на потребностите на новото време за повече информация за свободното зидарство. Освен това тя показва истинския човешки лик на масоните – широко скроени личности без предразсъдъци, учени, предприемачи, политици, военни дейци, изтъкнати интелектуалци и творци с голям принос не само за развитие на културата и изкуството, но и на всички сфери от обществения живот. И не на последно място революционери, борци за един нов и по-добър свят.

Изложбата е съвместна проява на Културно-информационния център на Република България в Скопие и Градската библиотека „Братя Миладинови” в Скопие. Нейното осъществяване стана възможно благодарение на съдействието на Главно управление на архивите при Министерски съвет на Република България. Надявам се, че представяните документи ще привлекат интереса на широката македонска общественост и ще се постави началото на една активна изследователска дейност в тази насока. Тази изложба ще бъде още един пример, още едно стъпало по пътя за по-нататъшното задълбочаване на тесните контакти и сътрудничество между отделните граждани, организации, неправителствени и правителствени институции на Република България и Република Македония.

Спас Ташев

Директор на Културно-информационния център на Република България в Скопие

I.

I. ДЕКЛАРАЦИЯ НА ВЕЛИКАТА ЛОЖА НА БУГАРИЯ, ОТНОСНО
ОСНОВНИТЕ НАЧАЛА НА СВОБОДНОТО СИДАРСТВО.

1. Великата Ложа на България е организация и работи по Страноведския претъбор.

2. Тя признава основните начала на посвещения свободен зидарство, формулирани в Декларацията на Товариществото и се задължава строг да ги пази.

3. Великата Ложа на България работи в Съюза на Великите Духовници на Боснабия.
Нейни дъщеря: от - Любова, Велика, Трудя.

4. Великият Духовник на Боснабият българският свободен зидар, градски и велики дъщеря.
Българският свободен зидар, който и вяр да изповядва друга във всички турински страно зидарски учреждения на другите.

5. Българският свободен зидар е вярно и предан на своята религия. Великият зидар да не дава свобода и независимостта на своето членство.
Той не взима участие в никакви неволеви от законите държавни, височини против законна установена обикновена ред да строят.

(Stamp: ВЕЛИКАТА ЛОЖА НА БУГАРИЯ)

II. ОСНОВНИ НАЧАЛА НА СВОБОДНОТО СИДАРСТВО.

1. Свободното зидарство е всеобща сфера, почиваща на солидарността.

2. Свободното зидарство е всеобщо управление в всички свои членски дейности, от които първо зависи добруването на членовете и обществото.
То е всеобщо управление за посвещаване духовния живот, за каквато трябва да се издига цялото общество.
То е управление, което се създава изборници, мадри и височини, способни да проследяват и практически учат за какви всички мероприятия, предизвиква да всички членове и предизвиква при всички условия.

3. Свободното зидарство не е никаква особено теоретично учение, а именно такъв възможност. То е само възможност искусство за членския и зидарски какъв какъв вид.

4. Свободното зидарство не е никаква сфера, нито привържанието на едно писмо. То строг се избирава разговори на вярно и посвещаване зидарство.
Саме от научно гледна точка това да бъдат разговори на открити ложи и членски зидарството, обаче, не може да се възникат решения по тях.

5. Свободното зидарство се избирава да формулира дълга си да изповядва строг, само вярно от светити посвещаване. То това от това само да бъдат изборници при дърво на истината и дълбоко предан на светити подобие.

- 2 -

То отговаря всички страно, на да създава на претъборът на вярно, почва за разбирани и братско единение. Така то работи за всички напредък и обезпечава условия на всяко социално развитие.

4. Свободното зидарство има за цел да установи и издига нравственото качество, да се средства - да подготвя обществено негово поведение и дърствено състояние, за това то това всички страно, да ги вярно зидарски вой да се здружават, като неприя разликата между светити посвещаване по отношение на вярно, по-малко, вярно, благосветоване, член и обществено положение.

7. Свободното зидарство остава вярно претъбор при търсене на истината и пътя свобода на мисълта за всички по-малко на духа.

8. Свободният зидар е светски свободен човек, който запазва само от своята сфера. За всички той се страно какъв споразумение, който различа духовност, търси само сфера, което страно страно.
Без да извършва предане, той упражнява най-широка търпимост страно истината, както в разностранна и във вярно-та сфера, така и по политически и обществено вярно.

9. Свободното зидарство поема за светити посвещаване, който всички, който истината, действително, учи се да държи и упражнява любовта, истината и търпимост, за да ги прилагат за живот, като действително установява на своя, който се борят против предизвикане и по-малко, претъбор, който вярно и вярно работи неурно за напредък на членството, като поучава, истината, членски, претъбор, и обществено запазва, като проследява свободното зидарство учение и писмено, подготвява се на законите за страно, банд гласа за всички зидар, който би изповядва страно-чество.

10. Свободният зидар считава трудо, като повелително закон за всички членски, поради това ги си избирава, по-малко, по-малко.

11. Свободният зидар се считава брате между си. При каквато и да е обстоятелство, ги си дължат взаимно: почива, по-малко, и услуги, дори си риск на вярно си.

12. Свободният зидар трябва вярно да помни, че всички членове и всички брате, ги си дължат взаимно: почива, по-малко, да разбир своите дължности и права. Той учи хората да се обичат, да си помагат и да се здружават за да могат да изпълняват за едно целта.

(Stamp: ВЕЛИКАТА ЛОЖА НА БУГАРИЯ)

Декларация на Големата ложа на Бугарија за основите и значењето на слободното зидарство.

I.

III.

У С Т А В Ъ
на
Великата Ложа на България

Глава I.
ОСНИ ПОЛОЖЕНИЯ.

Чл. 1. Великата Ложа на България е независима сфера от всички слободни зидарски ложи, създадени и създавани от редовни слободни зидари в Царството, съгласно с Устава и Общият Жардик.

Чл. 2. Великата Ложа на България е върховна обща управа и законодателна власт на своите от Сфера, които поради това са ложи от нейно подчинение.

Чл. 3. Върховната власт на Великата Ложа на България претъбор от правото на избор и равно гласоподаване на членовете от своята сфера. Поради това Великата Ложа на България е претъборствено тяло. Тя има постоянство се създава в Общият Жардик.

Чл. 4. Законодателната власт на Великата Ложа на България се упражнява от последната само, когато тя заседава като Велика Сбирка.

Чл. 5. Великата Ложа на България, както и своите от нейно-то подчинение, упражнява се в Царството слободно зидарство и работят по страноведския претъбор за третото светити сфера: учение, другари и майстор.

Чл. 6. Във вярно на Българското царство Великата Ложа на България не признава друга Св. Павловата зидарство власт.

Чл. 7. Великата Ложа на България има за братско държавно от всички редовни Велики слободни зидарски сфера, които от страна, какъв основа на законности.

Глава II.
Сфера претъборствено.

Чл. 8. Всяка Ложа от Сфера избира за една година, си таило гласоподаване по един претъборствено на 10 свои членове или дъщеря от своя сфера.
Възможност от увеличаване на общия брой на членовете на своята Ложа, Великата Сбирка може да вземе претъбор на претъборствено.
Претъборствено след изтичане на вярно, ги могат да бъдат претъборствено.

Чл. 9. Ложи, които да се избират и претъборствено-зидарски ложи и от друга сфера Ложа, които да зидарствено титуляр претъборствено, за страно чл. 10. претъборствено.

Великата на зидарствено и зидарствено-претъборствено се създава на Великата Ложа на България претъборствено за всяко вярно законности.

Чл. 10. Претъборствено има право на обединяване и гласоподаване, на претъборствено на може да претъборствено по-малко от една Ложа.

Чл. 11. За претъборствено се избират дъщеря членове на своите, то отговарят сфера и на следните условия: 1/ да са български по-малко, 2/ да не бъдат по-малко от 25 години и 3/ да претъборствено своите майстор.

Чл. 12. Зидарствено-претъборствено се ползува за правата на избор, само когато ги зидарствено. За да бъдат избрани, ги трябва отговарят на условията, предизвиква за чл. 11.

Чл. 13. Когато някои Ложа избира за членове да се отнесе до Великата Ложа на България от слободни претъбор, си може за целта да назначи измежду светити членове слободни претъборствено. Тези претъборствено има само съветствено глас.

Глава III.
Управа на Сфера.

Чл. 14. Властта на Сфера / чл. 2 / се упражнява от:
1. - Великият Сбирка;
2. - Великата Ложа;
3. - Сфера свята.

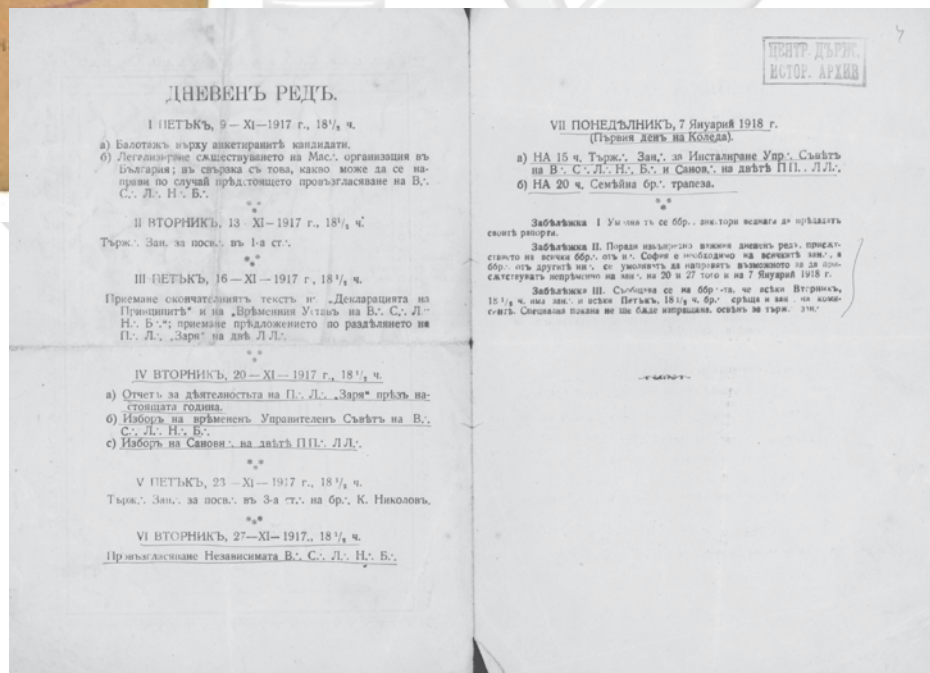
А. Великият Сбирка.

Чл. 15. Великият Сбирка се избира на ГОДИШНО сфера вярно гласоподаване по-малко на месец януари, да определя часо дъщеря в законности от работата, поставява на дневен ред, съветствено и издава на Великата Ложа на България от открити Ложа.
Великият Сбирка се назначава следното:
1. - Претъборствено и дъщеря Устава, Общият Жардик и претъборствено на Сфера.
2. - Претъборствено избират на истината година по докладът, претъборствено Великият Жардик и финансовата сфера.
3. - Претъборствено разбир на годишната членска вноска и на собствените и издава на Великата Ложа на България от открити Ложа.
4. - Гласоподаване на Великата Ложа.
5. - Претъборствено 1 на претъборствено / чл. 6. ал. 2 /.
6. - Претъборствено издава и дъщеря Устава, Общият Жардик и претъборствено на Великата Ложа и Сфера свята.
7. - Претъборствено доклад на Сфера свята, разнити определения.
8. - Избира си гласоподаване и абсолютна независимост: Сфера свята на своя Ложа на България, върховна сфера и членове на финансовата сфера.
9. - Претъборствено всички дъщеря сфера се избират за една година, отговарят да бъдат претъборствено.
10. - Претъборствено, на вярно на законности, по каквато и да е причина, дъщеря Лича, по-малко за претъборствено вярно, съветствено определя условията измежду ползуващи гласоподаване за съветствено дължности от края на своята година.
11. - Избира измежду Сфера свята всички Велики сферисти на Великата Ложа на България, а именно:
- Великият Сбирка,
- II Зидарствено на Великият Майстор / I и II майсторствено на Великата Ложа /,
- Великият Жардик,
- Великият Сбирка,
- Великият Жардик,
- Великият Жардик,
- Великият Жардик.
12. - Претъборствено вярно се разговаря само в редовна сфера.

Устав на Големата ложа на Бугарија.

Скрипта со поуки за учениците на првиот степен.

Дневен ред на состанок на Масонска ложа, 1918 г.

В. Л. на Б. До бр. _____
С. С.

№ 1114

Драги бр.:

Ако лично вие не сте могли да присъствувате — по няколко пренето уважителна причина — на общото събрание, което се състои миналата неделя (8 того) въ „Славянска беседа“, навърно сте узнали за размишления между братята мисли и взетото решение по единствения разглеждан въ това общо събрание въпрос — **довършване зидарския домъ**, отпочнати така усърдно отъ братята въ „Подемъ“.

Съ таа окръжна повеля С. С. желаете да съобщите на присъствавалитъ и да напоиме на присъствавалитъ взетото тогава решение, като същевременно ви изкаже пълната си въра, че вие ще изпълните таа повеля, защото разбирате, че само чрезъ нейното точно уважаване българското зидарство ще се съвлади съ свой и удобенъ домъ, та да живяватъ както тръбва.

Решението е следното:

Всѣки братъ да довнесе наново най-малко по 2000 тухли, и то въ срокъ отъ две седмици, считанъ отъ деня на датата 8 того за присъствавалитъ и датата на получаване на настоящата за отсъствавалитъ.

Това не се отнася за по-състоятелнитъ братя, които се замоляват да дадатъ и нѣщо повече; а пъкъ утѣсенитъ парично, които не биха могли въ двеседмиченъ срокъ да броятъ такава сума, могатъ да дадатъ — презъ същото туй време — за сумата 2000 тухли редовна полица, която се задължаватъ да изплатятъ — изцяло или на части — въ една отъ тухвалитъ банки — из течение най-много на две години. Нека бжде знайно, че банката ще бжде готова да прави на подписанитъ полица голѣми и широки улеснения, па може и да отсрочи следъ тия две години полицата за новъ срокъ, макаръ вече и по-късно.

Както виждате, драги братя, въ случая е пробниятъ камъкъ за вашата и на всички братя преданностъ къмъ зидарското дѣло, и ще се види, дали достойно му служимъ.

Ако въпрѣки нашата въра, вие решите иначе да се отнесете къмъ това общо и задължително за всички решение, С. С. — най-висшиятъ ни зидарски институтъ — ще разбере, че вие не желаете да спомогнете общозидарското дѣло, и ще се види принуденъ да ви счете за неизпълнителни зидарска повеля.

Въ очакване да ни уведомиете наскоро и тоя пътъ за вашата готовностъ да сторите добро и услуга, пращаме ви нашитъ сърдечни поздравии и прегръдки!

Вел.: Майсторъ: Проф. Ал. Т. Баланъ

Вел.: Секретаръ: Ал. Кличянъ

Барање на средства за изградба на масонски храм од еден од членовите на масонската ложа.

Въ Сл. на В. А. на Во. _____

ЛЪВОВЪ - ИСТИНА - ТРУДЪ

СКИЦА

№ 1.

За занятието на П. Д. Светлина, станало на 2 януари 1933 години въ из. Софий, въ ст. ученикъ. Занятието се откри по установената редъ отъ Почт. Майст. бр. Кр. Кузуба, при съдействието на братята: I Надзирателъ Ст. Колодаровъ, II Надзирателъ Г. Яновски, за Благот. Т. Кожухаров, Секретаръ В. Петров, Помощникъ Из. Дмитровъ, за Благотворителъ Г. Пръчковъ, Докосвателъ Н. Босненски.

Проверка се приотсутвалитъ братя и се оказа, че блятъ 19 души. Названията се за отсъствително си братята: И. Пръчковъ, Хр. Христовъ, Го. Фридрихъ, В. Самаровъ, И. Сапунаровъ и Ал. Новаторъ.

Прочете се скицата отъ занятието на 25 декември м. г., която по заключение на бр. Вжот. се гласува и прие.

Почт. поздравии бр. съ новата 1933 година и позова та да донесе здраве и уопѣхъ на всички братя и на нашия народъ.

Почт. прочете градежъ за дейността на нѣкоя Северо-Американски Велики ложи.

I Надзирателъ бр. Ст. Колодаровъ благодарии на Почт. за прочетения градежъ.

Прочете се молбата за приемане на Александръ Ст. Марковъ 40 г. отъ Софий, машинистъ по В. Д. Е. Нандидате се прие за анкета.

Почт. Майст. докладва, че Управната комисия е имала заседание на занятията и къмъ кончатъ на двата. Прочете скицата за заседанието на Управната комисия. Следъ станалитъ разисквания взе се следното решение: да се приспи по собствено желание бр. В. Антоновъ; да се залчатъ за неплащане, съгласно чл. 231 отъ Общитъ наредби бр. Д. Вельръ, Ал. Станишевъ и Владимиръ Молдовъ. Да се залчи за противомасонска дейностъ, съгласно чл. 228 отъ С. Н. бр. Харалдипа Тиховъ. Заличаванията и приспи. да се считатъ отъ 31. XII. м. г.

Бр. Из. Дмитровъ, отъ името на Управната комисия, предложи да се спомогнатъ отъ корубата за благотворителностъ 1200 тухли за подпомагане на бедни братя. Съ съгласие на бр. Вжот. това предложение се гласува и прие еднодушно.

Пристапи се къмъ закриване на занятието. Названията се за отсъствително отъ миналото занятие бр. Из. Панафотовъ и Н. Босненски.

Припомни се за заседанията на Великия съборъ, който ще се открие на 14 т. м.

Свободи се, че отъ името на В. И. Заря на 5 т. м. бр. Д. Назаровъ ще държи сказка въ Славянска беседа, а на 11 сѣм. бр. В. Узуновъ ще има сказка въ сѣм. сѣм. и отъ сѣм. им.

Торбичката за предложение не донесе нищо. Корубата за благотворителностъ донесе 206 тухли, които се предадохъ на прислушника, като новосгоденъ даръ.

Занятието се закри по установената редъ въ 20 часа.

ПОЧТ. МАЙСТ.:

В. Л. С. С.:

СЕКРЕТ.:

Записник од состанок на масонска ложа „Светлина“ за исклучување на нејзини членови. 1933 г.

Писмо од Масонска ложа „Светлина“ до
 Стилјан Чилингиров со напоменување
 на потребата за неговото поактивно
 учество во работата на ложата, 1929 г.

Въ Сл. на В. А. на Во.
 ЛЕВОВЪ - ИСТИНА - ТРУДЪ.
 В. Л. на Б.
 П. Л. № 2
 "Светлина"
 № 189.
 12 октомври 1929 г.
 и. София.

До бр. *Стилјан Чилингиров*
 Тукъ.

Драги бр. . .

Извѣстно Ви е, че всички брѣти, приети за свободни зидари между
 другитѣ задължения дължи си:
 1. да посещават редовно занятията на ложата;
 2. да бѣдат изправни към ковчеза;
 3. да взимат участие въ живота на ложата.
 Занятията започнаха на 1 септември т. г. и редовно, всички понедел-
 никъ, братята се събират и работят въ работилницата.
 Того желателно е, даго и Вие да украсите колонитѣ и съ Вашето усър-
 дие дисциплините за изграждане на зданието, което само съ общи усилия
 ще достигне своя завършен видъ.
 Независимо отъ посещенията на занятията, Вие сте длъжен да се
 грижите и своевременно изплатите наложенитѣ Ви берити.
 Като се надѣваме, че няма да станете причина да прибегнем къмъ
 постановленията на Общитѣ наредби и Ви задължиме отъ сѣгашна на брѣ-
 тята, тъй като за непосаждане на занятията три месеца последова-
 телно, безъ извинителни причини, за неплатене беритѣ за сѣдня
 оръжъ подмените на горнати знаци, очакваме заедно съ всички брѣ-
 тѣ, че не бѣдете

Писмо од Масонска ложа
 „Светлина“ до Стилјан Чилингиров
 со напоменување на потребата за
 неговото поактивно учество во
 работата на ложата, 1930 г.

В. Л. на Б.
 П. Л. № 2
 "Светлина"
 № 189.
 19 ноември 1930 г.
 София.

До бр. *Стилјан Чилингиров*
 Тукъ.

Драги бр. . .

Име отъ нас не посещавате редовно занятията на ложата и сте
 неправеден къмъ касата Е. Това се отразява зле върху живота на
 ложата и нейната дисциплина.
 Братята желатъ и Вие да взимате участие въ живота на ложата
 и върватъ, че сте вое така предавъ на дългото, както по-преди и за
 това искрено ще се радватъ на Вашето редовностъ въ ложата.
 Поиме не ни съ извѣстие причинитѣ на Вашето нередовностъ, Уп-
 равната комисија реши да Ви покани да се явите предъ нея въ ода-
 та на 22 т. м. 5 ч. сл. обеди въ нашето здание на ул. Ракоскиа №
 106 и Е изложете ириванитѣ ти причини, както и да Е съобщите въ
 бѣдени че бѣдете ли редовенъ.
 Ако Ви е невъзможно да се явите на опредѣления часъ и день,
 изпратете писмено съобщение за това. Въ противенъ случај Уп-
 равната комисија ще сѣдне, че не волаете да останете за въ бѣдени
 членъ на ложата и които да Ви задължимъ.
 Съ братски поздравъ,
 ПЪРВОИМ.: *Григорин*

Дадена на Т. Др. Бр.
Стилјан Чилингиров
 посетенъ на *11.1930 год.*
 отъ П. Л. № 2, "Светлина"
 отъ И. *Стефан*
 и записанъ въ матиковата книга
 подъ *№ 11*
 ПОЧТ.

Масонска книшка на
 Стилјан Чилингиров

Писмо од Масонска ложа „Светлина“ до
 Стилјан Чилингиров со кое го информират
 дека е изключен од ложата поради неговата
 неактивност, 1931 г.

Въ Сл. на В. А. на Во.
 ЛЕВОВЪ - ИСТИНА - ТРУДЪ.
 В. Л. на Б.
 П. Л. № 2
 "Светлина"
 № 189.
 27 февруари 1931 год.
 из. София.

До бр. *Стилјан Чилингиров*
 Тукъ.

Драги бр. . .

Съобщаваме Ви, че съгласно решението на П. Л. "Светлина", взето
 въ занятияето Е отъ 1. XII. 1930 г., Вие се задължавате отъ членство въ
 нея, съгласно чл. 229 и 231 отъ Общитѣ наредби, за непосаждане на
 занятията и неплатене 1 дългитѣ за 3 г. 1930 гена.
 Като Ви съобщаваме това, обаче, не се сѣдмате, че окончателно се
 раздѣлимъ отъ Васъ, а имаме пълната вѣра, че къмъ се улесните, имате
 възможностъ да си изплатите задължението къмъ ложата и имаме пре-
 чни за посещаване на занятията Е, че поискате да се възстанови Вашето
 членство, за което и Общитѣ наредби Ви даватъ право.
 Молимъ Ви да поверите въ Секретарството на ложата всички масон-
 ски книга и знаци, които притежавате. Ако подновите членството си
 тѣ ще Ви бѣдатъ пазъ предадени.
 Съ братски поздравъ,
 ПЪРВОИМ.: *Григорин*
 ВЛДСТ.: *Григорин* СЕКРЕТ.: *Григорин*

НАУЧ. ДРЖ. АРХИВ 165
23

СТАРОБОЛГАРСКИ ПЪРВИ ОБРЕД
.....

ОПИСАНИЕ И УЗУСА НА ЛОЖА В ПЪРВА СТЕПЕН

Ложата вътрешно представлява правоъгълна четириаголник, покрити с кебешик покушерчен, обвиван с вълна, савд. Заведите образуват много съзвездия. Ободът се връща на 12 стълба; стените са червени.

По браво се простере карлон, образуван на известни разстояния еднакви външни възли; на храта края карлонът има писклици, които висят на двете колони.

Вътре от левата страна на входната врата, има по една колона с гавна в хоризонтален стил. Върху тях има по три разлукови миса. По средата на колоната в дясно е буквата В, а на ляво отговаря - букви И /или ИИ/.

При колоната И, на известни разстояния, под нея са първата редица столове, към средата на ложата, върху плоската от едно стълба, има стол за II Надзирателя. Пред стола се поставя триъгълна меса, върху която стои греб миса и чу.

На средно разстояние пред колоната В, върху плоската от тая стълба, се поставя стол и триъгълна меса за I Надзирателя. Върху известна меса стои греб миса и чу.

На юг и север се поставени няколко редици столове.

Учениците и другите влязат следат към север, а изборите на юг.

По средата на ложата, близо до трона на Уървомайтора, се поставя цилиндрична меса. Върху нея стоат отворени Устенът и Обити вярба на Великата лова на България, а върху тях се поставят кръстосани зъбник и пергал. Така меса се казва Кастена.

До входната врата отляво има стол за бр.". Покровителя.

На нота, на чело на лъната редица столове от северната и колона, а мястото на I Проверителя, в средата него - в първото кина редица - мястото на Иаботора на червените.

Източния край на ложата представлява полукарат, който под е издигнат на четири стълба.

В дясно, близо до средата на тая издигнатата плоска, се минава тронът на Уървомайтора. Тронът е поставен върху друга плоска от тая стълба. Пред него се поставя четириаголна меса. На правата страна на ложата се поставят кръстосани зъбник и пергал. Върху мисата стоат: Иаботата /стария и новия леват/, чу и отворен меч. Над трона има балдахин от четен плат в дясно и ляво. Над балдахина, по средата,

- 2 -

31/166

се поставя осветена лавта, в която е изписано съкратено В. "И. П. В.". От дясната страна на лавтата се поставя осветен полукарат, с от лавтата - олице.

От дясна страна на трона, върху плоската от четирите стълба, се поставят меса и стол за Секретаря, а от ляво - за Иаботата. Тези меса са четириаголни.

Върху същата плоска се нарежат столове за брита, които имат право да заседат на Иабот.

Пред Иаботата, долу, зад стола на Иаботора на червените, има триъгълна меса и стол за багаторителя.

Пред клетвата меса, по средата на ложата, върху пода се поставя, във време на занаята, ризука /или миса/, представляваща лова.

В ложата се поставят издигнатите три светлини, от които вървата е върху трона на Уървомайтора, а другите две - по една върху мисата на I и II Надзирателя.

ЗАБЕЛЕЖКА I. Всички описани предмети, в ложата се пазят и инструментите за специални работи.

ЗАБЕЛЕЖКА II. Всяка лова меса, що оное време, да употребява в обрда и музика /вокали или инструментална/ при започване и свършване на занаятата, както и при посвещаване - непосредствено преди приемането да поеме клетва.

ЗАБЕЛЕЖКА III. Имам работилницата се устройва, като кервалница от нея, тая кервалница **СТАЯ ЗА РАБОТНИЦИТЕ.**

Тя служи за предварителна подготовка на кандидатите за посвещаване.

ОПИСАНИЕ. Тя е без прозорци, за да бъде тъмна. Стените ѝ се държат в черно. Осветява се само с една свещ, поставяна върху червен свещник.

По стените ѝ се поставят следните надписи:

1. Ако си лова от любовността, върви си!
2. Ако се стравува, че не бъдат открити таяте недостатъци, мястото ти не е мякко мис.
3. Ако си способен да се прострува, че бляде открит.
4. Ако се държи за разлика между хората, излез си, тук всички са равни!
5. Ако си се уплашил, спре!
6. Ако работилничува, ти не се пречиш, че излезе от мрежа и не види светлината.

Тези надписи се поставят около изписуван петел и посочен часоци.

- 3 -

95/102

под които, съответно, се изписани следните думи: Клетва/любовност/посвещаване.

В средата на стаята се поставя черна меса, а върху нея - отанки от червени свещи.

Освен това, поставят се черен стол, миса/лице и плоска.

СТАРОБОЛГАРСКИ ПЪРВИ ОБРЕД
.....

ВЪЛНА ЛОЖА НА ПЪРВА СТЕПЕН

О Б Р Е Д Н И К
за
П Е Р В А С Т Е П Е Н - У Ч Е Н И К
.....

ОТКРИВАНЕ НА ЗАНАТИЯ

Най-напред влизат мястата си осветените и осемнаците на ложата, украсени със светлата прима. След това по заповед на Уървомайтора, всички бр.". в редица по двама влизат и седат бездумно по мястата си - също украсени със светлата за степента си прима.

Когато всички бъдат по мястата си, Уървомайт. удри елжъ с чука и казва:

Уървомайт. - Бр.". I Надзирателю, кои е първата длъжност на надзирател в ложата?

I Надзир.". - Да се увери, Почт.". Уървомайтора, дали работилницата е запалена от тая.

Уървомайт. - уверете се в това, бр.". мой!

I Надзир.". - Бр.". Покровителя, проверете дали работилницата е запалена от тая.

Покровителят, вървяк с меч, излезе от работилницата, провери дали е запалена и поставя пред вратите на предзарето един слузател, който заповед да не подига в ние никого без разрешение; след това се връща в работилницата.

Покров.". - Бр. II I Надзирателю, работилницата е запалена..

II Надзир.". - Почт.". Уървомайторе, работилницата е запалена.

Уървомайт. - Бр.". II Надзирателю, на колко се голяма?

I Надзир.". - На 3 гласки, Почт.". Иаботоре.

Уървомайт. - Бр. I Надзирателю, кога започват учениците своята работа?

I Надзир.". - Не плаже, Почт.". Иаботоре.

Старошкотски обред за инициране на нови членове во ложа.

Масонски билтен од 1916 г., сопственост на Антон Кецкаров

Списание „Зидарски преглед“
Софија 1933 и 1934 г.

Книгата на Димитар Ведар
„Свободното зидарство“. 1938 г.

АЛЕКСАНДАР ПРОТОГЕРОВ (1867 – 1928)

Роден во Охрид. Учесник во Горноџумајското востание во 1902.

Организатор на револуционерните чети во 1905 и 1906 во серскиот округ.

По убиството на Чернопеев во 1915 е редовен член на ЦК на ВМРО.

Убиен е во 1928 година, како уште една жртва на фракциските битки.

Бил Голем мајстор на големата ложа на Бугарија.

Антон Кеџкаров (1865-1945) потекнува од Охрид. Основно образование стекнал во Струга кај Глигор Прличев. Средното образование го оформил во Солунската машка гимназија. Заедно со Кеџкаров се иницијатори за основање на просветното друштво „Свети Климент“ во Охрид. Во периодот 1887-1889 е учител во Охрид, а во периодот 1889-1897 во Битола. Се приклучил на ВМРО веднаш по нејзиното основање. Во училиштето каде што работел прикриено се занимавал со револуционерна дејност. Бил делегат на Смилевскиот конгрес (1903), претставник на битолскиот округ. А за време на Илинденското востание дејствувал со чета во реонот на Дебарца. Кеџкаров е Масон. Во 1922 година е воздигнат на степен Мајстор.

Јордан Бадев е роден во 1888 во Битола. До 1913 бил учител во Битола, потоа емигрирал во Бугарија.

Бадев е масон и активен учесник во ослободителното движење во Македонија. Бил близок до Ванчо Михајлов. Пишувал во весникот „Македонија“.

Автор е на неколку книги, статии кои се посветени на учесници во македонското движење. Автор е и на книгата „Заговот против Тодор Александров“.

Убиен е во 1944.

Љубомир Милетич (1863- 1937) од Штип. Се школувал во Загреб и Нови Сад. Бил член Бугарската академија на науките. Основач е на македонскиот научен институт, како и негов претседател од 1928 до 1937.

Многу плоден писател и научник. Има објавено околу 400 трудови, книги, монографии, рецензии... Бил Масон.

Издавач: Градска библиотека “Браќа Миладиновци”, Скопје
адреса: бул. Партизански одреди бр. 22, 1000 Скопје
тел.: +389 (2) 3162-544; факс: +389 (2) 3127-016
www.gbiblsk.edu.mk

за издавачот:
м-р Филип Петровски
директор на Градска библиотека “Браќа Миладиновци”, Скопје

издавач: Културно информативен центар на Република Бугарија во Скопје
адреса:

за издавачот:
Спас Ташев
директор на Културно информативен центар на Република Бугарија во Скопје

CIP – Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

325.83-05:061.251(497.7)“18“(083.823)

СВЕТЛИНА : избор на документи од
Бугарските масонски архиви, со посебен
акцент на македонските дејци и
револуционери / [предговор Филип
Петровски, Спас Ташев]. – Скопје : Градска
библиотека „Браќа Миладиновци“ : Културно
информативен центар на Република Бугарија
во Скопје, 2009. – 14 стр. : илустр. ; 21x21cm

ISBN 978-9989-2763-9-2 (Библ.Б.М)
ISBN 978-9989-57-625-6 (КИЦ Бугар.)

а) Борци за национално ослободување
Македонија – Масонство – 19 в. – каталози од изложби
COBISS.MK-ID 78033674

